

Rotterdams Nachtplan

Stappen in de nacht
Naar het betere stappen in Rotterdam

Gemeente
Rotterdam

Inhouds- opgave

04

Voorwoord
Wethouder Kasmi

06

Toekomst voor de
Rotterdamse nacht

12

Deel 1: Samenwerking
en toegankelijkheid

- Stap 1: De Nachtdienst
- Stap 2: Campagne "bruisend nachtleven"
- Stap 3: Onze onafhankelijke nachtraad en nachtburgemeester
- Stap 4: KHN Rotterdam

17

Deel 2: Erkenning en
zichtbaarheid

- Stap 5: Erkennen van nachtcultuur binnen cultuurbeleid
- Stap 6: Nachtagenda voor Rotterdam

23

Deel 3: Inclusie

- Stap 7: Beter aansluiten van subsidies op nachtcultuur
- Stap 8: Een (fysiek) toegankelijke nacht
- Stap 9: Veilig(er) uitgaan
- Stap 10: Panel Deurbeleid
- Stap 11: Bereikbaarheid in de nacht met openbaar vervoer

30

Deel 4: Ruimte voor
de nacht

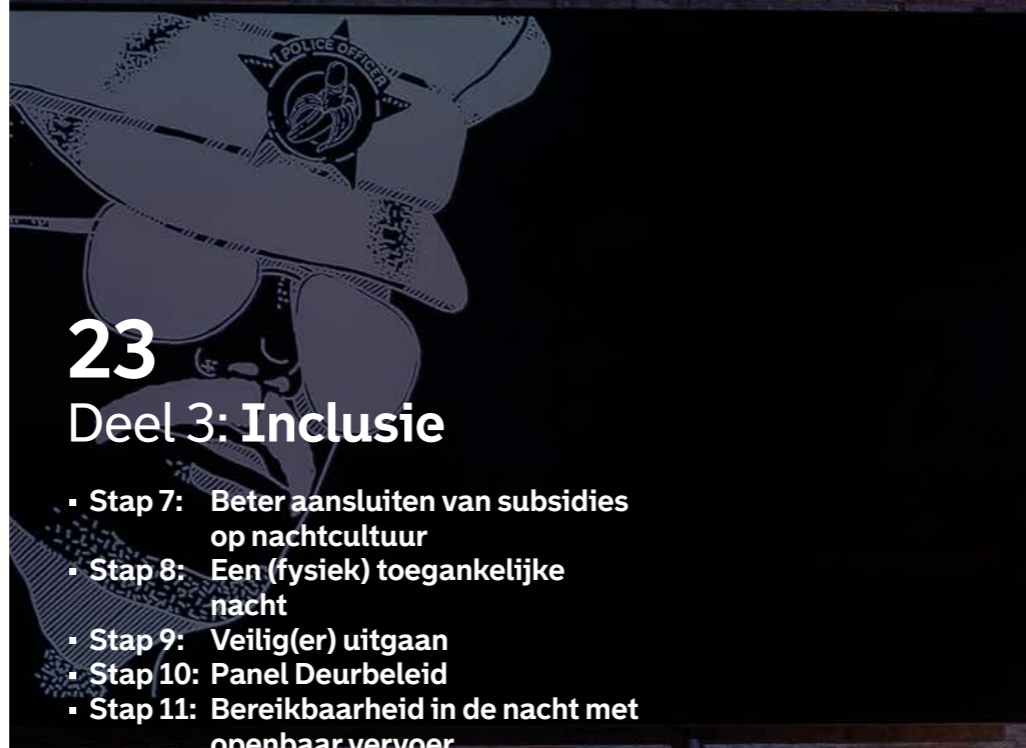
- Stap 12: Extra ruimte in de nieuwe horecagebiedsplannen
- Stap 13: Verruimen openingstijden avondhoreca
- Stap 14: Kanskaart en ruimtelijk ontwikkelperspectief voor de nacht
- Stap 15: Oproep aan de particuliere sector voor ruimte

38

Het belang
van nachtcultuur
voor Rotterdam

42

Slotwoord

Voorwoord Wethouder Kasmi

Als wethouder Cultuur heb ik mooie en warme herinneringen aan de nacht. De hoogtijdagen van het Rotterdamse uitgaansleven, met iconische clubs als Now & Wow, Nighttown en Club Vibes, waren voor mij zeer waardevol. De nacht was de plek waarin ik mijzelf kon ontdekken, nieuwe vrienden maakte en mensen ontmoette. Na een lange week van studeren en werken was nachtcultuur een uitlaatklep, een bron van inspiratie en verbondenheid. Het was een ruimte waar leeftijd, etnische/culturele achtergrond, gender of geaardheid er niet toe deden; iedereen was samen en dat gevoel van eenheid was uniek en krachtig.

Gedurende de jaren '80 en '90 vergaarde Rotterdam internationale bekendheid vanwege haar levendige nachtcultuursector en innovatieve elektronische muziek. Zo ontstonden gabber en hardcore in onze stad, om vervolgens de wereld over te nemen. Rotterdam had nachtclubs wier bereik, reputatie en impact ver voorbij de stadsgrenzen reikte. Rotterdam had ook Jules Deelder, die bekend stond als nachtburgemeester van de stad, vanwege zijn betrokkenheid bij de nachtcultuur. De rijke lokale nachtcultuur lever-

de ook een aanzienlijke bijdrage aan het ontstaan van dancemuziek als belangrijk Nederlands exportproduct na de eeuwwisseling. Rotterdam is een echte muziekstad die verrijkt is door diverse genres en tradities van over de hele wereld, wat heeft geleid tot onze unieke nachtcultuur. Daarnaast is nachtcultuur ook van economische waarde voor de stad, zo draagt nachtcultuur en nachthoreca bij aan de aantrekkingskracht van de stad en daarmee ook de bezoekers-economie en werkgelegenheid.

Er zijn in de afgelopen jaren de nodige uitdagingen geweest voor onze nachtcultuur. Die hebben we allemaal gevoeld. Maar de kracht van Rotterdam, ons doorzettingsvermogen, en de onmiskenbare creativiteit en energie van onze nachtcultuursector geven ons de vastberadenheid om deze uitdagingen te boven te komen. De kracht die ik ook zie in plekken die van belang zijn en waren voor onze jongeren en diverse gemeenschappen. Plekken zoals BAR (later Poing en nog later 160K), Weelde, Maassilo, Worm, Toffler,

BIRD, Annabel, FERRY en meer nieuwe locaties zoals Time is the new space, Club Centraal en Sahara.

Tot slot: Het is van belang voor de stad en voor de ontwikkeling van haar bezoekers om een bruisende nachtcultuur te hebben. De nachtcultuur is namelijk veel meer dan alleen een feestje; het is een bron van persoonlijke groei, nieuwe connecties en liefde. Ook het college van burgemeester en wethouders erkent de enorme potentie en waarde van nachtcultuur voor onze

mooie veerkrachtige stad. Met trots presenteer ik u daarom ons Nachtplan voor de komende jaren. Sommige steden spreken van een nachtvisie. Ik lever uw raad liever een uitvoerbaar stappenplan, naar het betere 'stappen' in Rotterdam.

Ik nodig u van harte uit om samen met ons dit Nachtplan te omarmen en de nachtcultuur van Rotterdam te versterken. Zodat onze stad ook in de nacht blijft bruisen van creativiteit, energie en verbondenheid, nu en in de toekomst.

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs,
Cultuur en Evenementen

Toekomst voor de Rotterdamse nacht

Het nachtleven en de nachtcultuur zijn onmisbare onderdelen van een aantrekkelijk en levendig Rotterdam. Ze dragen in hoge mate bij aan zelfexpressie en mentale en culturele zelfontplooiing. De nacht is een belangrijk onderdeel van onze stad en hoort bij de Rotterdamse identiteit.

De afgelopen periode hebben we hard gewerkt om voor en met betrokkenen in de nacht de uitdagingen en kansen binnen deze sector in kaart te brengen. Dit Nachtplan is het resultaat van die gezamenlijke inspanningen en biedt een visie voor de toekomst van de Rotterdamse nacht.

In het Nachtplan is de integrale gemeentelijke inzet voor de nacht verzameld en samengevat in een beknopt, toegankelijk en dynamisch stappenplan. Een aantal stappen is reeds uitgevoerd. Andere stappen worden

in de toekomst geïmplementeerd om de Rotterdamse nachtcultuur te ondersteunen. Het Nachtplan is een dynamisch document dat geactualiseerd kan worden op basis van ontwikkelingen of nieuwe inzichten.

Het Nachtplan richt zich op de culturele belevingswaarde van de nacht. Dit betekent dat we ruimte willen geven aan makers en ondernemers om de nacht te verrijken met culturele activiteiten die verder gaan dan enkel horeca.

Definitie nachtcultuur en nachtleven

We definiëren de *nachtcultuur* als sociale en creatieve cultuur die traditioneel 's nachts wordt uitgedrukt en beleefd. Een cultureel fenomeen dat verweven is met, maar geen tak is van, de horecasector en dat ook niet valt onder de conventionele podiumkunsten.¹

Nachtcultuur wordt gecreëerd door een breed scala aan makers, ondernemers, belanghebbenden en

bezoekers - samen vormen zij de nachtelijke gemeenschap. Breed genomen gaat nachtcultuur om het aanbod kunst en cultuur tussen 23.00 en 06.00 uur.

Nachtcultuur maakt deel uit van het *nachtleven*, wat alle activiteiten, bedrijven en werknemers die 's nachts opereren impliceert: horeca en recreatie, nachtploegarbeiders, nachtvervoer, detailhandel, en meer.²

¹ [https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/nachtcultureel Erfgoed](https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/nachtcultureel%20erfgoed)

² Creative Footprint Rotterdam, 2024

Het Rotterdamse nachtleven speelt een grote rol in hoe zowel bewoners als bezoekers onze stad ervaren. We streven naar een stad die niet alleen overdag, maar ook in de nacht tot leven komt. Dit vraagt om een bruisende nachtcultuur, waarin makers en ondernemers samen met de stad en haar bezoekers het nachtleven vormen. Een divers aanbod in de nacht is van belang voor een aantrekkelijke en bruisende stad.

Rotterdam verdient een rauwe, innovatieve en internationale nacht, met ruimte voor creatieve concepten. We willen een diverse en inclusieve nachtcultuur met een goede spreiding over de stad, met waar dat kan ruime openingstijden, goed openbaar vervoer en een veilige omgeving. Een Rotterdamse nacht waar verschillende culturen samenkomen en waar een divers aanbod aan nachthoreca ervoor zorgt dat iedereen zich welkom en thuis voelt. We streven in de nacht dan ook naar voor elk wat wil(d)s met meer en gevarieerder aanbod, ruimte voor ontmoeting, ontspanning, talentontwikkeling en ontlading.

Rotterdam onderscheidt zich door de authentieke lokale identiteit, zowel op stadsniveau als op wijkniveau. We zijn een eigenwijze, internationale, ondernemende havenstad met verschillende gezichten. Wie buiten de gebaande paden gaat ontdekt in de nacht bijzondere

plekken, gecreëerd door lokale makers en ondernemers. Zij laten het Rotterdam zien met de rauwe randjes. Deze vele authentieke plekken willen we koesteren, stimuleren en behouden.

De nacht wordt in onze stad steeds meer erkend als belangrijk onderdeel van een aantrekkelijk en succesvol stedelijk ecosysteem. In Rotterdam zijn dan ook veel ondernemers actief in de nacht. Zij weten met hun ondernemerskwaliteiten succesvolle en uiteenlopende concepten neer te zetten. De concepten variëren van experimenteel tot commercieel en van tijdelijk tot structureel. Deze concepten maken de Rotterdamse nacht rauw en levendig. De gemeente ondersteunt zowel de commerciële partijen bijvoorbeeld in de grote uitgaanskernen, als de nachthoreca die zich op experimentele niches en culturele programmering richt.

Het nachtleven en de nachtcultuur staan echter onder druk in alle grote steden, zowel nationaal als internationaal en dus ook in Rotterdam. Factoren zoals de betaalbaarheid en beschikbaarheid van geschikte locaties spelen hierbij een grote rol. Veel plekken waar nachtcultuur zou kunnen bruisen, worden geconfronteerd met stijgende huurprijzen en verdringing door bouwprojecten, waardoor de toegang tot betaalbare ruimtes steeds verder afneemt. De nasleep van de

coronapandemie heeft de situatie verder bemoeilijkt, aangezien veel locaties te maken hebben gehad met langdurige sluitingen, omzetverlies en onzekerheid. Daarnaast bestaat er spanning tussen het creëren van een levendig nachtleven (reuring) en het waarborgen van een goed woonklimaat (leefbaarheid).

Een bijkomend probleem is dat de nachtcultuursector vaak op zichzelf staat en een eigen dynamiek kent, waarbij samenwerking met andere sectoren beperkt is. Hierdoor blijft de sector relatief introvert en mist het de politieke slagkracht om effectief op te komen voor haar belangen. Er ontbreekt in Rotterdam een sterke lobby die de waarde van de nachtcultuur onder de aandacht kan brengen en die ervoor kan zorgen dat de juiste voorwaarden worden gecreëerd om deze unieke en essentiële sector te versterken. Dit leidt ertoe dat het nachtleven en de nachtcultuur onvoldoende worden beschermd en ondersteund, terwijl hun bijdrage aan de stad juist onmisbaar is voor de diversiteit, creativiteit en aantrekkingskracht van Rotterdam.

Het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam hecht in het Coalitieakkoord 2022-2026 'Eén Stad' veel waarde aan een levendige, bruisende stad met een veiliger nachtleven. Daarom heeft het college het Nachtplan laten ontwikkelen, waarmee het nacht-

leven en de nachtcultuur beter ondersteund en gefaciliteerd kunnen worden, zowel in de uitgaansgebieden als daarbuiten. Nachtcultuur en het vaststellen en uitvoeren van het Nachtplan maken onderdeel uit van de Uitgangspuntennota van het Rotterdamse Cultuurbeleid 2025-2028: 'Van onschatbare waarde'. Daarnaast is het Nachtplan onderdeel en uitwerking van het 'Uitvoeringsplan Horeca' als verdieping op het deel 'Ruimte voor de nacht' met een sterk cultureel component. In de komende jaren voeren we, in navolging van andere grote steden, dit Nachtplan uit. We zien nachtcultuur als een wezenlijk onderdeel van cultuur en bieden ruimte voor makers in de nacht.

Voor elk wat wil(d)s met meer en diverser aanbod, een plek voor ontmoeting, ontspanning, talentontwikkeling en ontlading.

Rotterdam is de eerste stad in Nederland die een Creative Footprint krijgt.

SITE Urban Development onderzoek

Om ons Nachtplan te realiseren, is er eerst gekozen om een grondig inzicht te krijgen in de behoeften, wensen en knelpunten binnen het Rotterdamse nachtleven. Hiervoor zijn er intensieve gesprekken tussen de gemeente en de nachtssector gevoerd wat al heeft geleid tot enkele concrete stappen. Om deze gesprekken beter in perspectief te kunnen plaatsen, is ervoor gekozen om een uitgebreid onderzoek te laten uitvoeren naar de nachtcultuur. Hiervoor heeft SITE Urban Development in opdracht van de gemeente een onderzoek gedaan naar het ruimtelijke ontwikkelperspectief van nachtlocaties. SITE Urban Development werkt als bureau aan complexe stedelijke opgaves.

De ruimtelijke-programmatische screening van Rotterdam heeft geleid tot een kansenkaart voor nachtcultuur die is opgenomen in dit Nachtplan. De volgende stap is om te onderzoeken of binnen deze kansrijke gebieden ruimte voor nieuwe nachtlocaties kan worden gemaakt, of bestaande locaties kunnen worden versterkt.

Er is door SITE Urban Development geadviseerd om nachtlocaties te borgen of te ontwikkelen middels drie strategieën:

- 1. Bestaande bruisende plekken behouden of versterken;**
- 2. Nachtcultuur vroegtijdig opnemen in nieuwe gebiedsontwikkelingen ;**
- 3. Nieuwe, bijzondere vastgoedobjecten (opnieuw) geschikt maken.**

De ruimtelijke aanbevelingen, kansenkaart en de te onderzoeken 'stappen' worden verder toegelicht in stap 14 van dit Nachtplan.

Creative Footprint onderzoek

Daarnaast heeft N8W8 R'dam in afstemming met de gemeente, VibeLab de opdracht gegeven om een breder onderzoek naar Nachtcultuur uit te voeren. VibeLab is een internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich specialiseert in nachtcultuur. In samenwerking met de universiteit Harvard hebben zij de methodologie 'Creative Footprint' ontwikkeld. Dit onderzoeksproject richt zich op het in kaart brengen van creatieve ruimtes en gemeenschappen binnen het nachtleven van steden en onderzoekt hoe deze ruimtes en gemeenschappen impact hebben op de stad. Ze hanteren hiervoor 3 indicatoren: *Ruimte, Community (gemeenschap) en programmering en het Beleidskader.*

Het Creative Footprint-onderzoek is al eerder uitgevoerd in Berlijn (2017), New York (2018), Tokio (2019), Stockholm (2022), Montreal (2023), Sydney (2023) en nu ook Rotterdam als eerste stad in Nederland en als eerste middelgrote onderzochte stad (2024). De waarde van het Creative Footprint-onderzoek ligt in de verzamelde data en de mogelijkheid om Rotterdam te benchmarken met andere steden. Hoewel de aanbevelingen en het 100-dagenplan gericht zijn op gemeentelijke betrokkenheid, wordt de nachtcultuur primair gemaakt door ondernemers en makers met een sterk plan.

Uit het Creative Footprint-rapport blijkt dat Rotterdam zich onderscheidt van andere onderzochte steden door haar unieke stedelijke indeling: het stadscentrum is goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Dit heeft geleid tot een sterke concentratie van nachtcultuur locaties in dit gebied. In de verder gelegen stadsdelen zijn echter maar enkele locaties te vinden die bovendien slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. De westelijke stadsdelen bestaan grotendeels uit industrie- en havengebieden.

De kracht van de Rotterdamse nachtcultuur-locaties is dat een groot aantal locaties geschikt is voor meerdere doeleinden, zoals films, concerten, clubavonden en cafés. Deze multifunctionele locaties bieden onderdak aan verschillende gemeenschappen, waardoor Rotterdam het hoogste percentage multifunctionele locaties van alle Creative Footprint-steden heeft.

Tegelijkertijd neemt de financiële druk op deze locaties toe. De stijgende kosten maken het steeds lastiger om vernieuwende en gemeenschap-gerichte programma's te organiseren. Uit alle CFP-rapporten blijkt een duidelijk verband te zijn tussen huurprijzen en scores voor experimenteren, creatieve output en gemeenschap-gerichte programmering. Rotterdam scoorde al laag op

het gebied van programmering, en de verwachting is dat dit in de toekomst nog meer onder druk komt te liggen.

De Rotterdamse nachtcultuur ervaart een sterke band met uitgaanslocaties en de cultuur van de stad maar maakt zich zorgen over de toekomst. In de afgelopen jaren zijn er diverse sluitingen van locaties geweest en waren er obstakels bij het openen van nieuwe locaties, wat het gevoel van onzekerheid binnen de sector versterkt. Hoewel er financiering beschikbaar is voor nachtelijke activiteiten en er zowel gemeentelijke als maatschappelijke structuren zijn opgezet voor de nachtcultuur, heerst er vooral een gevoel van versnippering.

Op basis van de bevindingen uit het Creative Footprint-rapport zijn er aanbevelingen geformuleerd rond drie centrale thema's:

- 1. Benut het creatieve potentieel van Rotterdam: Maak het makkelijker om te groeien en bloeien door procedures te versoepelen en relaties te versterken.**
- 2. Erken en waardeer de unieke waarde van de Rotterdamse nachtcultuur: Zorg ervoor dat wat er nu al is, behouden blijft.**
- 3. Versterk de infrastructuur van het Rotterdamse nachtleven: Zorg voor meer ondersteuning en financiering, bijvoorbeeld door de Nachtdienst uit te breiden en meer middelen beschikbaar te stellen. Ook moet N8W8 R'dam voldoende financiële steun op langere termijn krijgen om hun huidige en toekomstige diensten te kunnen blijven leveren. Tot slot moet de veiligheid in het nachtleven worden verhoogd door de nachtelijke mobiliteit te verbeteren.**

In dit Nachtplan zijn de aanbevelingen en bevindingen uit de Creative Footprint- en SITE Urban Development-onderzoeken uitgewerkt in 15 stappen, verdeeld over vier thema's. Sommige stappen zijn al deels uitgevoerd, terwijl andere in de toekomst zullen worden geïmplementeerd om de nachtcultuursector verder te ondersteunen. De uitvoering van deze stappen wordt verzorgd door de gemeentelijke vertegenwoordigers van het team 'De Nachtdienst' (zie stap 1), in samenwerking met interne collega's en externe partijen waar nodig.

Deel 1

Samenwerking en toegankelijkheid

Uit het Creative Footprint-rapport blijkt dat, ondanks de beschikbare financiering voor nachtelijke activiteiten en de aanwezige gemeentelijke en maatschappelijke structuren, betrokkenen in de nachtcultuur vooral versnippering ervaren.

De communicatie is vaak onvoldoende afgestemd op de specifieke behoeften van de nachtcultuursector. Toegangswegen tot financiering en regelingen zijn beperkt zichtbaar, en er is vaak onduidelijkheid over verantwoordelijkheden en hoe men in contact kan komen met de juiste gemeentelijke afdelingen. Het Creative Footprint-rapport beveelt daarom aan om de rol van de gemeentelijke diensten te versterken en het bereik te vergroten. Daarnaast moet de nachtcultuursector beter worden gefaciliteerd om op een zelfvoorzienende manier gebruik te maken van de beschikbare publieke en private middelen, die zichtbaarder moeten worden gemaakt.

Een belangrijk doel van het Nachtplan is de communicatie en samenwerking tussen de nachtcultuursector en de gemeente te verbeteren. Dit willen we bereiken door transparanter te werken en de zichtbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke diensten te vergroten. Deze aanpak sluit aan bij de aanbeveling om het potentieel van het nachtleven verder te versterken.

Met de volgende stappen richten we ons op meer samenwerking, wat de toegankelijkheid van de nachtcultuur zal vergroten.

Stap 1: De Nachtdienst

Eind 2023 is een 'dedicated team' voor de nacht gevormd (hierna te noemen: de Nachtdienst). De Nachtdienst is een integraal team en vertegenwoordigt de beleidsvelden Vastgoed, Economie, Veiligheid, Stedenbouw en Cultuur van de gemeente Rotterdam. Ook is N8W8 R'dam onderdeel van het team. De Nachtdienst denkt mee over conceptontwikkeling, subsidies, vereisten voor vergunningverlening en locaties. Om de drempel richting gemeente zo laag mogelijk te maken, is het team ook aanwezig bij de stadsgesprekken, inloopavonden en programmeursavonden van N8W8 R'dam.

Het idee achter de Nachtdienst is initiatiefnemers die iets willen organiseren of opstarten in de nacht, een aanspreekpunt binnen de gemeente te bieden.

De Nachtdienst biedt in aanvulling op de horecagebiedsadviseur een directe toegangspoort voor ondernemers en makers, en bouwt aan de relatie tussen de gemeente en de nachtcultuursector. Ook binnen de gemeentelijke organisatie is de Nachtdienst aanspreekpunt en adviseur wat betreft nachtcultuur. De Nachtdienst kan bijvoorbeeld adviseren in (nieuwe) gebiedsontwikkelingen waar nachtprogramma onderdeel van is of kan zijn.

Wil jij in contact komen met de gemeente over het nachtleven?

Neem dan contact op met **De Nachtdienst** via nacht@rotterdam.nl of kijk op de website: www.ondernemen010.nl/nachtdienst

De **Horecagebiedsadviseurs** van de gemeente Rotterdam zijn het vaste aanspreekpunt voor horecaondernemers. Je kunt contact met hen opnemen via het Horecaloket: horeca@rotterdam.nl

De Nachtdienst zal ook andere collega's of partijen betrekken, zoals horecagebiedsadviseurs, afdeling Stadsbeheer, afdeling Gebiedsontwikkeling, de Ondernemersbalie, het Initiatievenloket of de Kamer van Koophandel. We streven ernaar om de Nachtdienst uit te breiden en samen te werken met meer partijen. Waar nodig kan de Nachtdienst hulp inroepen van externe partijen. Hierbij denken we aan publiek-private samenwerkingen en partnerschappen met stakeholders in de nachtcultuursector, zoals banken die investeren in nachtcultuur, projectontwikkelaars, grondeigenaren, Port of Rotterdam, Rotterdam Partners, Rotterdam Festivals, de Uitagenda en Rotterdam Make It Happen.

Uit de Creative Footprint- aanbevelingen blijkt dat er een versteviging nodig is van werkrelaties voor de ontwikkeling van nachtcultuur, inclusief publiek-private partnerschappen, partnerschappen tussen stakeholders uit het nachtleven onderling en andere culturele producenten.

Stap 2: Campagne "bruisend nachtleven"

In het najaar van 2024 is een campagne gestart waarmee de Nachtdienst nader geïntroduceerd is. Het doel van de campagne is de drempel te verlagen om met een nieuw idee voor de nacht naar de gemeente te stappen.

De Gemeente Rotterdam wil de levendigheid in de nachtcultuur stimuleren. Om dit voor elkaar te krijgen, bieden we ondersteuning en maatwerk aan initiatiefnemers in de nacht. We staan open voor nieuwe initiatieven in de nacht en denken graag mee met de initiatiefnemers. Met een campagne roepen we iedereen met een plan voor de nacht dat onderscheidend is ten opzichte van het huidige aanbod, financieel onderbouwd en haalbaar is en voldoende/correct uitgewerkt is op zich te melden.

Ook de programmeursavonden, stadsgesprekken en inloopavonden die N8W8 R'dam organiseert met behulp van de gemeente Rotterdam zorgen voor meer nieuwkomers en verlagen de drempel om in contact te komen met de Nachtdienst.

Stap 3: Onze onafhankelijke nachtraad en nachtburgemeester

N8W8 R'dam is de nachtraad van Rotterdam en daarmee een belangrijke gesprekspartner van de gemeente en vertegenwoordiger van de nachtcultuur. N8W8 R'dam wordt actief betrokken bij beleidsvorming en organiseert inloopavonden, programmeursoverleggen en stadsgesprekken. We erkennen dat de voorzitter van de nachtraad ook nachtburgemeester is.

Nachtraad

Rotterdam heeft sinds 2020 een onafhankelijke nachtraad: N8W8 R'dam. Deze nachtraad zet zich in voor een bruisend, sociaal-inclusief en cultureel-diverse nachtcultuur in Rotterdam. Dit doet de nachtraad door samenwerking en informatiedeling te bevorderen en sociale en maatschappelijke ontwikkelingen in de nacht te signaleren en initiëren. De specifieke kennis en ervaring in de nachtcultuur wordt ingezet om ondernemers en de gemeente gevraagd en ongevraagd te adviseren.

De nachtraad bestaat nu uit 5 leden. De thema's waar zij aan werken zijn: Onderzoek & Kennisdeling, Talentontwikkeling & Subsidies, Locaties & Stedelijke ontwikkeling en Inclusiviteit & Diversiteit. Om de onafhankelijke positie te waarborgen, kunnen nachtraadleden niet tegelijkertijd ook actief zijn in Rotterdam als horecaondernemer, festivalorganisator of werken bij de gemeente Rotterdam.

Kijk voor meer informatie over de raadleden en N8W8 R'dam op www.n8w8rdam.nl

Om de nachtraadsliden in staat te stellen hun werkzaamheden beter uit te voeren, krijgt de N8W8 R'dam in de periode 2023-2026 een subsidie van maximaal €80.000,- per jaar. Ook gaat de nachtraad 2 keer per jaar in gesprek met een afvaardiging van het college en gemeenteraad om de staat van de Rotterdamse nacht te bespreken.

Dichter, performer, drummer en schrijver Jules Anton Deelder was de 1e nachtburgemeester

Nachtburgemeester

In het coalitieakkoord Eén stad en het Uitvoeringsplan Horeca staat dat er een nachtburgemeester of nachtcoördinator aangewezen of verkozen moet worden. Een nachtburgemeester is een titel voor iemand die een toonaangevende of ondersteunende rol speelt in de nachtcultuur van een gemeente. Deze titel is in ons eigen Rotterdam geboren. Dichter, performer, drummer en schrijver Jules Anton Deelder, kreeg deze als allereerste. Eerst was de nachtburgemeester slechts de bijnaam van deze befaamde Rotterdammer, maar na een tijdje verbond Deelder zelf een ambassadeursrol voor de nachtcultuur aan de titel. Dit kreeg navolging in andere Nederlandse steden.

Jules Deelder overleed in 2019 en sindsdien is de informele positie van nachtburgemeester van Rotterdam vacant. We beseffen dat het niet gemakkelijk is om in de voetsporen van 's werelds eerste nachtburgemeester te treden. Maar we vinden het wel belangrijk dat er een boegbeeld is dat de Rotterdamse nachtcultuur vertegenwoordigt en belichaamt.

Uit gesprekken van N8W8 R'dam met de stad, nachtburgemeesters van andere steden en experts blijkt dat een nachtraad voor Rotterdam de beste vorm is om een waardevolle invulling te geven aan de functie van nachtburgemeester. Dit past in een globale ontwikkeling: het komt namelijk steeds vaker voor dat nachtburgemeesters raden en organisatorische structuren om zich heen verzamelen.

Inloopavonden, programmeursoverleggen en stadsgesprekken

De nachtraad N8W8 R'dam organiseert verschillende bijeenkomsten, waarbij de gemeente ook aanwezig is. Deze programmeursavonden, stadsgesprekken en inloopavonden en de verslagen hiervan zorgen voor meer toegankelijkheid van de gemeente.

Deel 2

Erkenning en zichtbaarheid

Uit de Creative Footprint-resultaten blijkt dat deelnemers het gevoel hebben dat hun inspanningen verloren gaan in de bureaucratie. Er is weinig duidelijkheid over hoe hun input wordt meegenomen in de beleidsvorming in Rotterdam. Dat leidt tot frustratie en een gevoel van machteloosheid onder de betrokkenen. We werken hieraan door meer transparantie vanuit de gemeente te bevorderen en de betrokkenheid van deelnemers te vergroten zoals bijvoorbeeld bij het Creative Footprint-onderzoek is gedaan.

Stap 4: KHN Rotterdam

Koninklijke Horeca Nederland (KHN) Rotterdam is een belangrijke gesprekspartner van de gemeente en vertegenwoordiger van de (nacht)horeca en wordt actief betrokken bij beleidsvorming.

KHN Rotterdam vertegenwoordigt ruim 600 horeca-bedrijven en daarmee een groot deel van de arbeidsmarkt in de horeca in Rotterdam. KHN Rotterdam komt op voor de lokale belangen van de horeca en KHN Rotterdam is gesprekspartner van de gemeente en andere stakeholders. De organisatie speelt een belangrijke rol in het behartigen van de belangen van de (nacht)horecasector in de stad. KHN Rotterdam zet zich in voor het versterken van de positie van de lokale (nacht)horecaondernemers en zorgt ervoor dat hun stem wordt gehoord in discussies over beleid dat hun sector raakt. Door actief deel te nemen aan overleg met de gemeente en andere stakeholders, draagt KHN Rotterdam bij aan een beter begrip van de uitdagingen en behoeften binnen de (nacht)horeca. KHN Rotterdam voert 2 keer per jaar een bestuurlijk overleg om de staat van de Rotterdamse (nacht)horeca te bespreken.

N8W8 R'dam organiseert 3 stadsgesprekken per jaar. Bij de stadsgesprekken gaat de nachtraad in gesprek met experts en ervaringsdeskundigen om samen te werken aan oplossingen van actuele stedelijke vraagstukken. Ieder stadsgesprek heeft een specifiek thema.

N8W8 R'dam organiseert ook 3 keer per jaar het programmeursoverleg, waarin programmamakers van de nachtelijke programmering bij elkaar worden gebracht. Het doel is de onderlinge kennisdeling en samenwerking te stimuleren. De coördinator van de nachtraad zit het overleg onafhankelijk voor, de programmamakers bepalen mede de agenda van het overleg.

Daarnaast organiseert N8W8 R'dam 3 inloopavonden per jaar. Voor dit programma worden samenwerkingen opgezet met experts binnen verschillende thema's, zoals de gemeente, Cultuur Concreet, Cultuur + Ondernemen, SexMatters, Rutgers, Jellinek en het Panel Deurbeleid.

Hoewel Rotterdam op sommige onderdelen het hoogst scoort van alle Creative Footprint-steden, scoort de stad het laagst op de indicator voor promotie. Dit betekent dat muziek en programmering bij de promotie van locaties niet centraal staan. Een mogelijke oorzaak is dat Rotterdam moeite lijkt te hebben met het definiëren en uitdragen van de kracht en trots van haar nachtcultuur.

Het Creative Footprint-rapport raadt aan om de unieke waarde en het belang van de Rotterdamse nachtcultuur te erkennen en te vieren. Om het bestaande te behouden de nachtcultuursector verder te ontwikkelen, is het noodzakelijk om de zichtbaarheid ervan te vergroten. Het rapport beveelt daarom aan om de gemeentelijke afdelingen te informeren over de kernwaarden en bijdragen van de nachtcultuur aan de stad. Daarnaast is het belangrijk dat de nachtcultuur ook opgenomen wordt in de citymarketing en de promotie van evenementen. Ook moet onafhankelijke promotie en media over de nachtcultuur meer worden ondersteund. Hier ligt ook een belangrijke taak voor de nachtsector om samen met de gemeente en andere partijen de zichtbaarheid en promotie van de nachtcultuur te versterken.

Om te profiteren van het potentieel van de nacht, is het belangrijk dat de gemeente haar nachtcultuur erkent als een integraal onderdeel van het bredere cultuurbeleid en daarmee een plek binnen het instrumentarium. Nachtcultuur is namelijk geen bijproduct van het dagelijkse leven, maar een levendige en onmisbare pijler van het Rotterdamse culturele ecosysteem. De komende stappen richten zich op het beter herkennen en erkennen van de waarde van nachtcultuur door kennis over dit onderwerp te bundelen en te integreren binnen gemeentelijke instrumenten.

Stap 5: Erkennen van nachtcultuur binnen cultuurbeleid

We erkennen nachtcultuur als een belangrijke bijdrager aan de culturele waarde van Rotterdam en geven dit domein een plek in onze beleidsdocumenten. In ons cultuurbeleid en bij cultuursubsidies benoemen en erkennen we nachtcultuur expliciet als discipline.

Een aanbeveling uit het Creative Footprint-rapport is het erkennen en vieren van de unieke waarde en het belang van de Rotterdamse nachtcultuur. Om zowel het bestaande aanbod te behouden als onze sector verder te ontwikkelen, is het noodzakelijk de zichtbaarheid van de nachtcultuur te vergroten.

Meer dan driekwart van de in het Creative Footprint-onderzoek betrokken Rotterdamse locaties wordt geprogrammeerd voor meerdere doeleinden, het hoogste percentage van alle Creative Footprint-steden. Multidisciplinaire ruimtes, zoals locaties voor filmvertoningen, concerten, clubavonden en cafe's, zijn kenmerkend voor de nachtcultuur in Rotterdam. Deze ruimtes bieden onderdak aan diverse nachtcultuur gemeenschappen, maar staan onder toenemende financiële druk waardoor het moeilijk wordt om hun sterkste aanbod, de gemeenschap gedreven programmering, te behouden.

We erkennen en ondersteunen door gemeenschap gedreven initiatieven in de nachtcultuur. We zien de kracht van organisaties zoals bijvoorbeeld uit *the culture* om gemeenschappen bij elkaar te brengen. En we zien de superdiverse kracht van Rotterdam in initiatieven zoals *platform Notes*, *de Rotterdamse Ballroomcultuur* en *Spoken Word*. Deze initiatieven hebben een diepgaande impact op het samenbrengen van verschillende gemeenschappen en het bevorderen van interculturele dialoog. In dit Nachtplan zetten we ons in om bewustzijn te creëren, erkenning te geven en kennis te vergaren over de waarde van de nachtcultuur voor Rotterdam. Zo bouwen we verder aan een stad waarin alle culturele uitdrukkingen - dag en nacht - een plek hebben en gewaardeerd worden.

The culture is de benaming voor een diasporische leefwereld van waaruit waardecreatie ontstaat. De uitingsvormen, zoals ontwerp, mode, muziek, film en kunst, zijn beïnvloed door postkoloniale migratie en sterk geworteld in (afro)diasporische culturele productie. Omdat the culture een duidelijke diasporische basis heeft, ontstaat dit culturele ecosysteem voornamelijk in stedelijke omgevingen en migrantenwijken.³

Het platform Notes is opgericht vóór en dóór Rotterdamse Youth en richt zich op het samenbrengen en versterken van de collectiviteit.

Ballroomcultuur is een subcultuur die binnen de Latinx- en Afro-Amerikaanse gay- en trans-gemeenschap in New York is ontstaan, als een underground uitlaatklep en trainingsmethode. Binnen de ballroomcultuur ligt de nadruk op het vieren en ruimte innemen van de deelnemers, een subversie van een samenleving waar zwarte en gekleurde trans- en queerlichamen gemarginaliseerd worden.⁴

Meer over ballroom:

- *Paris Is Burning*, documentaire
- *SLAY - Express to impress*, documentaire

Spoken word is een vorm van woordkunst. Spoken word heeft de kracht om mensen uit alle lagen van de bevolking te inspireren, informeren en met elkaar te verbinden.⁵

3 <https://www.unesco.nl/sites/default/files/2023-11/Advies-the-Culture.pdf>

4 <https://transmagazine.nl/ballroom-is-niet-gelijk-aan-entertainment/>

5 <https://spraakuhloos.com/over-ons/>

Zoals vermeldt in de Uitgangspuntennota cultuurbeleid 2025-2028, zien we nachtcultuur als een wezenlijk onderdeel van cultuur en bieden we ruimte voor makers in de nacht. De gemeente benadrukt ook het belang van een divers aanbod in de nacht voor een aantrekkelijke, bruisende stad. Dit doen we door het accounthouderschap van nachtcultuur te beleggen bij de afdeling Cultuur.

Het accounthouderschap van nachtcultuur is bewust belegd bij de afdeling Cultuur, omdat nachtcultuur een essentieel onderdeel vormt van het brede culturele aanbod van de stad. Nachtcultuur draagt bij aan de diversiteit en levendigheid van het stedelijk leven en speelt een cruciale rol in het sociale, culturele en economische welzijn van de stad.

Binnen dit accounthouderschap geven we aandacht aan nachtcultuur middels de volgende instrumenten:

- Ruimtelijke Visie Cultuur
- Oproep aan cultuurplaninstellingen
- Nachtcultuur binnen de kennisagenda Cultuur

Ruimtelijke visie Cultuur

In de 'Ruimtelijke Visie Cultuur' is precies in kaart gebracht waar de kansen en opgaven liggen voor een cultuuraanbod dat hieraan bijdraagt: "divers, toegankelijk en laagdrempelig, met een aansprekend programma voor alle leeftijden en verspreid over de wijken." De groei van de stad biedt kansen voor zowel stedelijke voorzieningen die bezoekers aantrekken, als voor lokale voorzieningen in de wijken.

Het doel van de 'Ruimtelijke Visie Cultuur' is tweeledig. Ten eerste dient het als wegwijzer voor partijen en (particuliere) initiatiefnemers in het culturele veld. Ten tweede is het een instrument voor de uitvoering en verdere ontwikkeling van het cultuurbeleid. Op basis van het onderzoek door SITE Urban Development is een kansenkaart ontwikkeld, die wordt meegenomen in de verdere doorontwikkeling van de Ruimtelijke Visie Cultuur.

Nachtcultuur draagt bij aan een levendige Rotterdamse nacht, het ontwikkelen van identiteit en het bevorderen van ontmoeting. Daarom wordt het opgenomen in de Ruimtelijke Visie Cultuur als een van de thema's waar kansen en opgaven liggen voor een cultuuraanbod dat hieraan bijdraagt: divers, toegankelijk, laagdrempelig en met een aansprekend programma.

Oproep aan cultuurplaninstellingen

Aan de start van het nieuwe Cultuurplan 2025-2028 krijgen alle gesubsidieerde cultuurplan instellingen een brief waarin wij hen oproepen om waar mogelijk nachtcultuur en nachtprogrammering aan te bieden of hun locaties aan te bieden aan makers en initiatieven in en uit de nacht. Deze stap is van belang voor een toekomstgericht Nachtplan, omdat het niet alleen zorgt voor een bredere toegankelijkheid van nachtcultuur, maar ook voor een diverser cultureel aanbod dat verder reikt dan de reguliere openingstijden.

Ook versterkt deze samenwerkende stap de positie van nachtcultuur als een waardevol onderdeel van de Rotterdamse cultuur. Het erkent het belang van nachtelijke activiteiten niet alleen als amusement, maar ook als een essentieel onderdeel van het culturele en economische weefsel van de stad. Door culturele instellingen aan te moedigen om actief bij te dragen aan de nacht, wordt nachtcultuur op gelijke voet geplaatst met meer traditionele vormen van kunst en cultuur.

Nachtcultuur binnen de kennisagenda Cultuur

Door de SITE Urban Development en Creative Footprint-onderzoeken heeft de gemeente meer inzicht gekregen in de Rotterdamse nachtcultuur, wat heeft geleid tot een grotere aandacht en bewustzijn voor de relevantie ervan voor de stad. Deze koers wordt voortgezet. Binnen de kennisagenda Cultuur wordt nu ook het onderwerp opgenomen welke kennis nog verzameld en ontwikkeld moet worden voor de ontwikkeling en verduurzaming van de nachtcultuur.

Nachtraad N8W8 R'dam fungeert als kennispartner binnen dit thema. Als kennispartner is onze nachtraad verantwoordelijk voor het verzamelen van data, het toegankelijk maken en benutten van deze informatie en het evalueren en bijsturen. De gemeente ondersteunt de nachtraad bij het uitvoeren van de kennisagenda Nachtcultuur en verbindt het thema met de andere thema's binnen de kennisagenda/kenniswerkplaats.

Uit de Creative Footprint-aanbevelingen blijkt

dat de deelnemers ervan uitgaan dat de gemeente niet voldoende kennis heeft van of ervaring heeft met nachtcultuur. Deelnemers aan het onderzoek hebben het gevoel dat de gemeente en het algemene publiek nachtcultuur niet zien en respecteren als een bron van creatieve cultuur en een economische motor.

Deel 3

Inclusie

Stap 6: Nachtagenda voor Rotterdam

We geven N8W8 R'dam de opdracht om gezamenlijk met de sector en de Uitagenda de behoefte en vorm te onderzoeken van een nachtagenda voor Rotterdam.

Uit de Creative Footprint-aanbevelingen blijkt

dat er behoefte is om de zichtbaarheid van de nachtcultuur en specifieke evenementen in de nacht te vergroten. De nachtcultuur in Rotterdam moet worden gezien als een cultureel en economisch bezit, net als in andere Nederlandse steden. Wat betreft communicatie en promotie moet de nachtcultuur dezelfde behandeling en overweging krijgen van de stad als haar iconische festivals en andere culturele attracties.

Een goed ontwikkelde nachtagenda kan Rotterdam beter profileren als een stad die haar nachtcultuur waardeert en de promotie daarvan versterkt. Dit draagt bij aan de goede groei van de sector en zorgt voor een gevarieerder cultureel aanbod, aantrekkelijk voor zowel inwoners als bezoekers. Het belang van een nachtagenda voor Rotterdam is daarom groot.

Het succes van een nachtagenda hangt echter af van brede betrokkenheid: het kan niet uitsluitend door de gemeente worden gedragen, maar moet vooral ontstaan vanuit en gedragen worden door de nachtsector zelf.

We hebben een hyperdiverse stad met meer dan 170 verschillende nationaliteiten. Meer dan de helft van de Rotterdammers heeft een migratieachtergrond. De nacht biedt de mogelijkheid in aanraking te komen met andere levensstijlen en uitdrukkingsvormen, hierover te leren en elkaar beter te begrijpen. Het is daarom vanzelfsprekend dat de Rotterdamse nachtcultuur fysiek, sociaal en financieel toegankelijk moet zijn. Daarin moet ruimte zijn voor diversiteit en inclusie en moet discriminatie worden uitgesloten. Als gemeente streven we naar een diverse, toegankelijke en veilige nachtcultuur en zetten we de volgende stappen om dit te realiseren.

Uit het Creative Footprint-rapport blijkt dat vooral de experimentele en inclusieve programmering van de nachtcultuur onder druk staat. Dit betekent dat er binnen de programmering vaak te weinig aandacht en ruimte is voor programmering georiënteerd op gemeenschappen, experimenten en originele programmering.

Dit hangt samen met verschillende oorzaken. Er is een duidelijk verband tussen de stijgende huurprijzen en de scores op deze indicatoren uit het rapport. Daarnaast zorgen ook juist de vele multifunctionele mogelijkheden voor minder ruimte voor experiment. Het verhuren aan derden, is op zich geen probleem maar veel locaties voelen zich genoodzaakt om te verhuren vanwege financiële beweegredenen zoals hoge huurkosten. Hierdoor komt de interne programmering en de focus op gemeenschappen steeds vaker in het gedrang. Waarschijnlijk zal dit in de toekomst een nog groter probleem vormen vanwege de huidige ontwikkelingen van de prijzen.

Het Creative Footprint-rapport beveelt om deze reden aan om de nachtcultuur expliciet op te nemen in de toelatingscriteria voor subsidies en de huidige bestaande subsidie ondersteuningssystemen te structureren en te formaliseren. Om de toegankelijkheid van de nachtcultuur en daarmee de focus op gemeenschappen te versterken, beveelt het rapport ook aan om de veiligheid en mobiliteit van de nacht te verbeteren, vooral in gebieden buiten het centrum.

Stap 7: Beter aansluiten van subsidies op nachtcultuur

We onderzoeken een nieuwe laagdrempelige subsidieregeling nachtcultuur om innovatieve en duurzame initiatieven in de nacht te stimuleren. Deze regeling richt zich op het ondersteunen van projecten die bijdragen aan een levendige, inclusieve en veilige nachtcultuur. Met een nieuwe laagdrempelige subsidieregeling voor nachtcultuur willen we niet alleen de creativiteit en diversiteit in de nachtcultuur bevorderen, maar ook ruimte creëren voor experimenten en nieuwe vormen van samenwerking tussen verschillende partijen. We willen op deze manier investeren in de nachtcultuur om een impuls te geven aan de diverse uitingen van innovatie, creativiteit en expressie in de nachtelijke uren.

Uit de Creative Footprint-aanbevelingen blijkt dat de deelnemers aan het onderzoek het erover eens zijn dat er financiering en middelen beschikbaar zijn voor de nachtcultuur. Toch zijn er verschillende belangrijke belemmeringen die de toegang tot deze middelen bemoeilijken. Om deze obstakels te overwinnen, is het volgens Creative Footprint belangrijk dat de nachtcultuur en de muziek die daarbij hoort expliciet worden genoemd in de communicatie over subsidies. Dit zorgt ervoor dat makers en organisatoren in de nacht zich erkend voelen door de gemeente en weten dat bestaande cultuursubsidies ook voor hen toegankelijk zijn.

We willen cultuurprojecten (in de nacht) mogelijk en betaalbaar maken en de artistieke ontwikkeling van makers en organisatoren (in de nacht) bevorderen. Hiervoor bestaan diverse subsidiemogelijkheden kunst en cultuur die al aangevraagd kunnen worden.

Subsidie Lokale culturele programmering

Deze subsidie is bedoeld om meer activiteiten te organiseren op gebied van kunst en cultuur, in alle wijken van Rotterdam. De activiteiten moeten passen bij de wijk en de wensen van de bewoners. [Subsidie Lokale culturele programmering aanvragen](#)

Projectsubsidies Cultuur

Deze subsidie helpt kunstenaars, makers en culturele organisaties om hun artistieke plannen uit te voeren. Een adviescommissie beoordeelt de aanvragen op (artistieke) kwaliteit, meerwaarde voor Rotterdam en de beleidsdoelen van de gemeente. De regeling ondersteunt projecten van personen of instellingen die geen structurele cultuursubsidie van de gemeente ontvangen.

Per jaar is er € 1.632.000 beschikbaar, verdeeld over 6 rondes van € 272.000. Per ronde bespreekt de commissie gemiddeld 70 projectaanvragen. [Projectsubsidies Cultuur aanvragen](#)

Rotterdam is de eerste stad in Nederland met een Creative Footprint...

...in navolging van steden als New York, Berlijn, Stockholm, Sydney en Montréal.

Cultuurplan 2025-2028

Rotterdam wil een culturele sector waar nieuwe makers en genres de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Waar veel samenwerking is en verbondenheid tussen culturele instellingen, makers en initiatiefnemers. De gemeente Rotterdam maakt dit mogelijk met het Cultuurplan. Na een uitgebreide procedure besluit de gemeente Rotterdam elke 4 jaar om een aantal culturele instellingen op te nemen in het Cultuurplan. De gemeente ondersteunt hen voor de komende 4 jaar met een subsidie. De volgende cultuurplanperiode begint op 1 januari 2025.

Voor inhoudelijke vragen over het Cultuurplan 2025-2028 kun je een mailen naar: helpdeskcultuur@rotterdam.nl

Rotterdam Onbeperkt

Toegankelijkheid is voor iedereen. Dat klinkt misschien vanzelfsprekend, maar dat is het niet.

Sinds de invoering van het VN-verdrag in 2016 voor personen met een beperking of een chronische ziekte werken wij als gemeente hard aan het toegankelijk maken van de stad.

Met elkaar willen en moeten we ervoor zorgen dat iedereen in Rotterdam mee kan doen. Dus ook mensen met een fysieke, intellectuele, zintuiglijke of psychische beperking en/of een chronische ziekte. Daarom houden we rekening met toegankelijkheid in de breedste zin van het woord. Een toegankelijk Rotterdam voor iedereen is namelijk een aantrekkelijk Rotterdam voor iedereen.

Wil je een project voorleggen of advies krijgen over subsidiemogelijkheden voor je plannen?

Maak dan een afspraak voor het spreekuur Cultuur in de Centrale Bibliotheek of op een locatie op Zuid. Maak een afspraak voor de Centrale Bibliotheek via [Eventbrite Spreekuur Centrale Bibliotheek](#). Mail voor een afspraak op locatie Zuid naar SpreekuurCultuurZuid@Rotterdam.nl

Stap 8: Een (fysiek) toegankelijke nacht

De nacht moet voor iedereen (fysiek) toegankelijk zijn. De gemeente moedigt ondernemers in de nacht aan om hun locatie fysiek toegankelijker te maken. Er wordt onderzocht of een toegankelijkheidsregeling mogelijk is om financieel te ondersteunen bij aanpassing van een locatie.

Rotterdam is een voorloper op het gebied van toegankelijkheid en heeft het 'VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking en/of chronische ziekte' ondertekend. In het gemeentelijke programma 'Rotterdam Onbeperkt' staat toegankelijkheid centraal. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar fysieke toegankelijkheid, maar ook naar sociale toegankelijkheid en de toegankelijkheid van informatie. Fysieke toegankelijkheid omvat bijvoorbeeld de bereikbaarheid van locaties en de mogelijkheid om gemakkelijk ergens binnen of buiten te komen. Sociale toegankelijkheid en toegang tot informatie zijn daarbij net zo belangrijk, zodat iedereen volwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

Stap 9: Veilig(er) uitgaan

Het college zet zich in voor een veilig(er) Rotterdams nachtleven, met extra aandacht voor kwetsbare groepen die zich onveilig voelen. Rotterdam moet een uitgaansstad die toegankelijk is voor iedereen. Om dit te bereiken worden op vrijdagen en zaterdagen van 22:00 uur tot 06:00 uur horecastewards ingezet die als vraagbaak voor bezoekers van de binnenstad dienen, maar ook publieksstromen in goede banen leiden en de-escalierend optreden als dat nodig is. Ook vanuit onder andere de politie is extra inzet tijdens horecanachten om een goed verloop te waarborgen. Daarnaast wordt informatie aangeboden over het verantwoord schenken van alcohol en is het mogelijk om in Rotterdam drugs te testen.

In aanvulling op de structurele inzet om de veiligheid in het nachtleven te verbeteren is een sociaal nachtpunt (Safe'R spot) ingericht in het centrum. Bezoekers van horeca en uitgaanspubliek kunnen naar Safe'R spot als ze iets vervelends hebben meegemaakt of zich onveilig voelen bij het uitgaan. Safe'R Spot is een breed samenwerkingsverband van De Veilige Nacht, gemeentelijke diensten, politie, ambu-bikers en horecastewards. Het is geopend tijdens de drukke uitgaansnachten op vrijdag en zaterdag. De komende tijd kijkt het college hoe awareness in het nachtleven nadrukkelijker aandacht kan krijgen, dat doen we samen met de sector. Denk bijvoorbeeld aan het delen van inspirerende voorbeelden van de inzet van awarenesssteams in binnen- en buitenland.

De **Safe'R Spot** is gestart om het nachtleven veiliger te maken. Het college zet zich in voor een veiliger Rotterdams nachtleven, met extra aandacht voor kwetsbare groepen die zich onveilig voelen. Om het nachtleven veiliger en toegankelijker te maken, in het bijzonder voor genoemde groepen, is een sociaal nachtpunt (Safe'R spot) ingericht in het stadscentrum. Bezoekers van horeca en uitgaanspubliek kunnen naar de Safe'R spot als ze iets vervelends hebben meegemaakt of zich onveilig voelen bij het uitgaan. Safe'R Spot is een breed samenwerkingsverband van De Veilige Nacht, gemeentelijke diensten, politie, ambu-bikers en horecastewards. Het is geopend tijdens de drukke uitgaansnachten op vrijdag en zaterdag.

Safe'R spot is een fysieke unit en wordt ingezet in het stadscentrum. De Veilige Nacht is expert op het gebied van awareness en is verantwoordelijk voor de het bemensen van de Safe'R Spot. De bus staat op een vaste plek bij het Stadhuisplein, hoek Lijnbaan/Korte Lijnbaan. Safe'R spot staat in nauw contact met het horecateam van de politie en met de horecastewards. Safe'R spot is nadrukkelijk bedoeld voor kwetsbare groepen die zich onveilig voelen (LHBTIQA+-gemeenschap, (potentiële) slachtoffers seksueel geweld/intimidatie) en jongeren die door overmatig drank- of drugsgebruik in een kwetsbare situatie alleen op straat zijn. Hen wordt een rustmoment, een luisterend oor en indien nodig lichte medische hulp geboden. Zo nodig worden zij geadviseerd om contact op te nemen met zorg- en hulporganisaties voor verdere zorg.

Stap 10: Panel Deurbeleid

We faciliteren het Panel Deurbeleid dat werkt aan een veilig en toegankelijk nachtleven in Rotterdam. Dit is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Rotterdam, de politie, Koninklijke Horeca Nederland, de beveiligingsbranche, Stichting Veilige Steden, N8W8 R'dam en bureau RADAR. In Rotterdam worden (onder andere) vanuit het Panel Deurbeleid sfeerbezoeken uitgevoerd, dit zijn mystery-guest bezoeken die de toegankelijkheid van de Rotterdamse nachthoreca toetst. Sinds 2023 zet het panel zich niet alleen in voor een discriminatievrij deurbeleid, maar ook voor sociale veiligheid in het uitgaansleven.

Meerdere Rotterdamse horecagelegenheden hebben het convenant van het Panel Deurbeleid ondertekend. De inzet van het panel is om in de komende jaren het aantal aangesloten horecagelegenheden uit te breiden. Onlangs is ook de website vernieuwd, waarop meldingen van discriminatie gedaan kunnen worden. Het panel gaat ook door met trainingen voor horecapersoneel en beveiligers.

Het college maakt zich zorgen over signalen van toenemende discriminatie aan de deur van de nachthoreca en zet zich met de sector in om discriminatoir deurbeleid terug te dringen. Het college voert onderzoek uit naar het veiligheidsgevoel in het Rotterdamse uitgaansleven.

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek en de sfeerbezoeken worden de komende tijd stappen geformuleerd om het nachtleven veiliger en toegankelijker te maken.

Het Panel Deurbeleid heeft twee functies:

het beoordelen en adviseren van het deurbeleid van individuele horecaondernemers en het helpen van bezoekers en ondernemers bij klachten over vermeende discriminatie in de horeca.

[Lees hier meer over het Panel Deurbeleid Rotterdam](#)

Stap 11: Bereikbaarheid in de nacht met openbaar vervoer

Om oplossingen te vinden voor het huidige vervoerstekort in de nacht, gaan we met onze partners KHN Rotterdam en N8W8 R'dam in gesprek met partijen zoals de RET, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de NS.

Het openbaar vervoer is de meest gebruikte vorm van transport om uit te gaan in bijvoorbeeld Berlijn, gevolgd door de taxi en de fiets. In Rotterdam is dit niet het geval, mede omdat er nauwelijks openbaar vervoer is 's nachts. De BOB-bus, die tussen 01.00 en 05.00 uur van Rotterdam Centraal naar verschillende buurten en omliggende wijken reed, rijdt op dit moment niet meer. De enige beschikbare alternatieven hebben of een beperkt bereik (fiets, deelmobiliteit, auto), zijn onveilig in combinatie met middelengebruik of is voor velen te duur (bijvoorbeeld een taxi). Nachtelijk openbaar vervoer is een voor de hand liggend middel om de nacht toegankelijk en veilig te houden voor Rotterdammers en bezoekers. Daarnaast draagt het bij aan duurzaamheid met minder CO₂-uitstoot.

We onderzoeken samen met de afdeling mobiliteit de verdere mogelijke oplossingen voor het huidige vervoerstekort en gaan op zoek naar alternatieve vormen van nachtvervoer. Ook dringt de gemeente er bij de RET op aan om de nachtbusen zo snel mogelijk weer te laten rijden.

Uit de Creative Footprint-aanbevelingen blijkt dat Rotterdam laag beoordeeld wordt op de mogelijkheden voor openbaar vervoer in de nacht. Aanbevolen wordt om de veiligheid en mobiliteit 's nachts te verbeteren, vooral naar gebieden buiten het stadscentrum. Zodat Rotterdammers en andere bezoekers veilig naar het nachtleven kunnen gaan en weer thuis kunnen komen.

Rotterdamse taxi aanpak

Rotterdam vindt goed taxivervoer in de stad belangrijk, ook in de nacht. We willen dat taxiklanten een eerlijke prijs betalen voor een rit en dat iedereen zich veilig voelt in een taxi. Al enige tijd krijgt de gemeente klachten over de kwaliteit van het taxivervoer. De klachten gaan over de verkeersveiligheid, oneerlijke ritprijzen en asociaal gedrag op taxistandplaatsen. De gemeente zet sinds de zomer van 2023 regelmatig een 'mystery guest' in om de klachten te onderzoeken. Uit het onderzoek blijkt dat de klachten over de kwaliteit van taxivervoer terecht zijn.

Om de kwaliteit van het taxivervoer te verbeteren, is er de Rotterdamse Taxi Aanpak (RTA). De informatieborden met de QR-code, het meldpunt voor opmerkingen over de rit, de raamstickers met de QR-code en intensiever handhaven zijn hier onderdeel van.

Waar herken je een kwaliteitstaxi aan?

- Daklicht met naam van de Toegelaten Taxiorganisatie (TTO).
- RTX raamkaart: alleen met dit kwaliteitskeurmerk mag een taxi gebruik maken van een taxistandplaats.

Wat kun je van de taxichauffeur verwachten?

- De chauffeur geeft u een eerlijke inschatting van de kosten voordat je instapt.
- LET OP dat de taxichauffeur op de meter rijdt: over het algemeen ben je dan voordeliger uit. Je bent vrij om een prijsafpraak te maken.
- Een geprinte of digitale ritbon met de ritgegevens.
- De chauffeur heeft een RTX raamkaart met pasfoto. Zo weet je dat u bij een erkende chauffeur instapt.
- De chauffeur houdt zich aan de verkeersregels en geeft je een veilig gevoel.
- De chauffeur gedraagt zich gastvrij (deur openhouden, helpen met bagage) en respectvol.

Melding

Heb je toch iets aan te merken op je taxirit? Meld het dan via het Rotterdams Taximeldpunt: www.rotterdam.nl/melding-taxi

Deel 4

Ruimte voor de nacht

Het Creative Footprint-rapport doet als laatste aanbeveling om de infrastructuur van het Rotterdamse nachtleven te versterken. Dit betekent dat er zowel fysiek als binnen het beleid meer ruimte moet komen voor de nachtcultuur.

In eerdere stappen is al uitgelegd hoe er binnen het gemeentelijke systeem meer ruimte wordt gecreëerd voor het nachtleven. Nu richten we ons op het creëren van daadwerkelijke fysieke ruimte voor de nachtcultuur. SITE Urban Development heeft onderzoek gedaan naar de fysieke mogelijkheden voor nachtcultuur in Rotterdam.

In het Creative Footprint-rapport scoort Rotterdam hoog op het gebied van ruimte. Dit komt doordat er relatief veel vierkante meters beschikbaar zijn voor programmering, veel locaties druk bezocht worden, al lange tijd actief zijn en multifunctioneel worden ingezet. Toch zijn er aandachtspunten. Er zijn weinig uitgaanslocaties buiten het centrum, en er zijn relatief weinig kleinere locaties onder de 100 m², die essentieel zijn voor talentontwikkeling. Kleinere locaties spelen vaak een belangrijke rol in het creëren van gemeenschap en bieden ruimte voor beginnende artiesten.

Het SITE Urban Development-rapport bevestigt deze bevindingen en doet aanbevelingen op basis van drie strategieën: het versterken en uitbreiden van bestaande levendige plekken (via het 'agent of change'-principe), het integreren van nachtcultuur in nieuwe stedelijke ontwikkelingen, en het verkennen van nieuwe locaties.

Het 'agent of change'-principe houdt in dat de partij die een verandering initieert in de ontwikkeling van een gebied verantwoordelijk is voor het zorgen dat bestaande functies goed blijven functioneren. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer er nieuwe ontwikkelingen worden gerealiseerd, zoals woningen in een gebied met bestaande bedrijven of evenementenlocaties, de ontwikkelaar (de 'agent of change') verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen, zoals geluidsisolatie, om ervoor te zorgen dat de nieuwe functies (zoals woningen) geen last hebben van de bestaande activiteiten.

Met de volgende stappen werken we aan een 'goede groei' van de stad, zoals beschreven in de Omgevingsvisie 'De Veranderstad'⁶. Met deze acties creëren we letterlijk en figuurlijk ruimte voor levendigheid, experiment en artistieke ontwikkeling in de nacht.

⁶ 'groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners, aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Groei die het Rotterdamse rijke erfgoed en identiteit ondersteunt en (...) die zorgt dat we een aantrekkelijke stad zijn en blijven voor alle Rotterdammers, en bezoekers'.

Stap 12: Extra ruimte in de nieuwe horecagebiedsplannen

De nieuwe horecagebiedsplannen hebben op een aantal locaties meer ruimte voor nieuwe en bestaande nachtnitiatieven.

We bieden meer ruimte in de nieuwe horecagebiedsplannen voor nieuwe en bestaande ondernemers, waarbij we rekening houden met wensen en zorgen van omwonenden. Met de nieuwe horecagebiedsplannen wordt op 15 locaties ruimte geboden aan de ontwikkeling van 24-uurshoreca. Naast nieuwe locaties, gaat het ook om de mogelijkheid om vergunningen te verzwaren op bestaande locaties. Daarnaast biedt het college op veel plekken in de stad de mogelijkheid om tot 01.00 uur doordeweeks en 03.00 uur in het weekend te dansen, omdat ondernemers hier structureel meer geluid mogen produceren als zij een vergunning voor meer dan achtergrondmuziek hebben aangevraagd en gekregen.

Uiteraard moeten ondernemers een concreet plan hebben en moeten vergunningaanvragen voldoen aan de voorwaarden, zoals een goedgekeurd akoestisch onderzoek. Helaas is het niet mogelijk om alle wensen van ondernemers, bewoners en wijkraden een plek te geven in de horecagebiedsplannen. Zo is onder andere een goede balans tussen wonen, uitgaan en veiligheid nodig. De gemeente verwacht dat de komende jaren meer nachtnitiatieven ontstaan als gevolg van de ruimte in de nieuwe horecagebiedsplannen.

Uit de Creative Footprint-aanbevelingen blijkt dat er behoefte is aan een vermindering van obstakels voor het oprichten van nieuwe uitgaansgelegenheden en voor nieuwe kansen voor de ontwikkeling van de nachtcultuur (bijvoorbeeld 24-uur-vergunningen, nieuwe locaties voor nachtcultuur). Zodat deze kansen toegankelijk zijn voor iedereen.

Stap 13: Verruimen openingstijden avondhoreca

Sinds februari 2023 mogen ondernemers met een avondhorecaverunning (categorie 2 of 3) een uur langer open zijn in het weekend. Specifiek gaat het om een verruiming van de openingstijden op vrijdag- en zaterdagochtend van 02.00 uur naar 03.00 uur. Met het afkoelhalfuurtje mogen inrichtingen met een avondvergunning geopend zijn tot uiterlijk 03.30 uur. De verruiming geldt alleen binnen, dus niet op het terras. Ook zijn de geluidjes en verlaatjes verhoogd van 10 naar 12 geluidjes (wettelijk maximum) en van 15 naar 20 verlaatjes. We vestigen nogmaals de aandacht op deze verruimingen.

Uit de evaluatie van het 'uurtje langer' blijkt dat één op de vijf bevraagde ondernemers met een avondhorecaverunning gebruikt maakt van de verruimde openingstijden. 90 procent van hen is tevreden over het 'uurtje langer' en vindt het een gewaardeerd en effectief instrument. Het biedt hen meer vrijheid als het om openingstijden gaat en het is een manier om extra omzet te genereren. Volgens een groot deel van de ondernemers heeft de invoering van de maatregel ervoor gezorgd dat er meer levendigheid in de stad is.

Ook blijkt uit het onderzoek dat de effecten voor de openbare orde en het woon- en leefklimaat van deze verruiming klein zijn, slechts bij een aantal horecagebieden zijn er aanwijzingen dat sprake is van wat meer impact op de omgeving. De gemeente ziet geen reden om het vergunningstelsel verder aan te passen. Voor exploitaties die tot dieper in de nacht doorgaan bestaat in Rotterdam al de 24-uursvergunning. Bovendien hebben alle vergunde horeca-inrichtingen in Rotterdam al de flexibiliteit om af en toe langer open te gaan met het 'verlaatje'.

Stap 14: Kanskaart en ruimtelijk ontwikkelperspectief voor de nacht

We gaan in gesprek met onder andere gebiedsplanologen en wijkraden om ruimte voor de nacht in de toekomst te waarborgen. We hebben aandacht voor de kansen van nachtcultuur binnen de gebieden en bij gebiedsontwikkelingen.

Het cultuurbeleid streeft naar een diverse en inclusieve cultuur, toegankelijk voor iedereen, in alle wijken en in uiteenlopende vormen. In 2024 is de Ruimtelijke Visie Cultuur vastgesteld, waarin onder andere de volgende doelstellingen zijn opgenomen:

- Toevoegen van (nacht)cultuur in gebiedsontwikkelingen op basis van de referentiewaarden. Focus ligt op Binnenstad op twee oevers, M4H, Rotterdams Tj, Prins Alexander;
- Toevoegen en herschikken van culturele functies in zogenoemde hotspots, waaronder de culturele as op Zuid;
- Toevoegen van ruimte voor nachtcultuur.

De SITE Urban Development- en Creative Footprint-resultaten bieden ons extra perspectief op hoe nachtcultuur een plek kan vinden en behouden in een steeds groeiende stad. De onderzoeken benadrukken enerzijds de waarde van tijdelijke initiatieven en anderzijds het belang van permanente mogelijkheden.

Om de nachtcultuur van Rotterdam te versterken en te behouden, zetten we in op een belangrijk doel: het ontwikkelen van een stadsbreed ruimtelijk perspectief voor de nachtcultuur. Het uitgangspunt hierbij is het behoud van bestaande nachtcultuur, tenzij er gegronde redenen zijn om daarvan af te wijken. Tegelijkertijd benadrukken we het belang van het bieden van ruimte

aan tijdelijke initiatieven in gebieden waar ontwikkeling nog op zich laat wachten. Juist vanwege de lage kosten van deze locaties ontstaat er ruimte voor nieuwe, creatieve initiatieven. We verkennen daarnaast actief de mogelijkheden van kansrijke locaties voor nachtcultuur en publiceren deze in de vorm van een kanskaart. Deze kanskaart omvat een ruimtelijke screening om de potentie van verschillende plekken in de stad te identificeren en te beoordelen.

De kanskaart van SITE Urban Development (op pagina 36) vormt de eerste aanzet om te kijken naar nachtelijk ontwikkelperspectief in verschillende gebieden. Of uiteindelijk ruimte geboden gaat worden aan nachthoreca is van veel factoren afhankelijk, onder andere de uitgangspunten van een specifieke gebiedsontwikkeling. Ook moet ontwikkeling niet onevenredig belastend zijn voor het woon- en leefklimaat en de openbare orde. Uiteindelijk moet de ontwikkelingsmogelijkheid indien passend verankerd worden in het horecagebiedsplan.

We onderzoeken ook op welke wijze de onderstaande drie SITE Urban Development geadviseerde strategieën in de zoektocht naar kansrijke nachtlocaties binnen de organisatie kunnen worden geborgd, zodat daar waar het bruist behouden blijft en er tegelijkertijd nieuwe plekken kunnen blijven ontstaan.

1. Bestaande bruisende plekken versterken en uitbreiden

We richten ons op het zoveel mogelijk behouden van vergunningen in categorie 3, 4 en 4+ op bestaande locaties. In de verdichtende, bestaande stad is het ruimtelijk toevoegen van nieuwe locaties moeilijk en kostbaar. We onderzoeken de mogelijkheid van een 'agent of change' principe. Uit zowel het Creative Footprint-onderzoek als die van SITE Urban Development blijkt dat nachtcultuur het meest floreert in een cluster. Bij het toevoegen van nachtcultuur in de bestaande stad zijn deze clusters het meest kansrijk. Het versterken van nachtcultuur kan ook door de verbindingen tussen de verschillende nachtclusters te versterken.

2. Nachtcultuur borgen in nieuwe gebiedsontwikkelingen

De nacht moet juridisch-planologisch worden ingebed in omgevingsplannen en nadrukkelijker worden benoemd in stedenbouwkundige plannen. We onderzoeken de mogelijke instrumenten daartoe. Daar waar de stad inzet op ontwikkelen met een 'centrum stedelijk milieu' mag de nacht niet onbenoemd blijven en moet dit ook vroegtijdig leiden tot concrete ruimte voor de nacht in de planvorming. Ook hierbij geldt dat de nacht het best floreert in een cluster of ecosysteem. Daarnaast biedt het recent gepresenteerde manifest voor Placemaking Ruimte geven om plek te maken beloftes om obstakels weg te nemen die placemaking in de weg staan. Deze beloftes gelden uiteraard ook voor placemakers van vergunde nachtcultuur.

3. Nieuwe locaties

Op korte termijn zijn de meest kansrijke nieuwe locaties voor nachtcultuur oude locaties. We onderzoeken mogelijkheden om oude clubs nieuw leven in te blazen. Zowel de aanbevelingen van Creative Footprint als het SITE Urban Development-rapport benadrukken het belang van investeren in potentieel leegstaande clubs, zoals Prins Alexander 37 en Boompjeskade 10. Hierbij moet gedacht worden aan het creëren van multidisciplinaire functies voor deze gebouwen. Daarnaast onderzoeken we welke bijzondere vastgoedobjecten (incidenteel) geschikt zouden kunnen zijn voor nachtcultuur. Deze zullen, indien bekend, ook worden gepresenteerd in de kanskaart voor de nacht.

Stap 15: Oproep aan de particuliere sector voor ruimte

We doen een beroep op en oproep aan de particuliere sector om ruimtes te melden die geschikt zijn voor initiatieven voor de nachtcultuur. Binnen het gemeentelijk vastgoed zijn er op dit moment een aantal beschikbare locaties die zich lenen voor nachtcultuur. Maar de beschikbaarheid van gemeentelijk vastgoed is beperkt. We roepen de particuliere sector dan ook op ruimtes te melden die geschikt zijn voor initiatieven.

Uit het Creative Footprint-rapport blijkt dat er ondanks een divers aanbod aan locaties voor nachtcultuur, er in Rotterdam een tekort is aan kleine locaties die essentieel zijn voor de groei van opkomend talent. Hoewel er een goede mix van locatiegroottes is, is het aantal locaties in totaal laag in vergelijking met andere steden, met slechts 9 kleinschalige plekken voor opkomende makers en vernieuwende en experimentele concepten.

Voor 2028 realiseren we in samenwerking met de (particuliere) sector minimaal drie kleine locaties voor nachtcultuur met een oppervlakte van minder dan 150m². Deze 'kraamkamers' voor de nachtcultuur van morgen worden gemist in Rotterdam. We erkennen het belang van deze kleinschalige locaties voor (jonge en/of nieuwe) makers omdat ze ruimte bieden voor experiment en innovatie.

Het belang van nacht-cultuur voor Rotterdam

Met dit Nachtplan onderstrepen we het belang van de nachtcultuur in Rotterdam. Nachtcultuur is onlosmakelijk verbonden met cultuur in Rotterdam. De nacht heeft waarde voor de stad, de bewoner en de culturele en creatieve sector. Vaak ligt de focus op de negatieve kanten van de nacht maar dat doet geen recht aan de culturele, economische en sociaal-maatschappelijke waarde van de nacht. "De nacht, zijn leven en zijn cultuur zijn meer waard dan een beklag - het zijn onderwerpen om te vieren".

Bovenstaande quote komt uit het boek 'Geen dag zonder nacht' wat is samengesteld door Thys Boer en Jonasz Dekkers. Het boek bevat verhalen van dertig voorvechters van de Nederlandse nachtcultuur die vertellen wat de nacht voor hen betekent.

Sociale en culturele waarde van een bruisende nachtcultuur

Sociale waarde

De nacht biedt ruimte voor vrijheid, ontmoeting, inspiratie en ontplooiing. Het is een tijd waarin subculturen en groepen binnen de samenleving samenkomen en zich vrij kunnen uitdrukken. Denk aan feesten die georganiseerd worden voor en door mensen van kleur of LHBTIQA+-personen, waar zij zichzelf kunnen zijn en elkaar kunnen ontmoeten. Tijdens de coronapandemie, toen deze ontmoetingen niet mogelijk waren, hebben we gemerkt hoe groot het gemis was. Vooral jongeren bleken kwetsbaar in deze situatie. Voor hen is het essentieel om zich zowel mentaal als fysiek veilig te voelen in omgevingen waar persoonlijke grenzen en context bepalen wat normaal is. Dit staat in contrast met objectieve veiligheid, die gebaseerd is op vastgelegde regels en wetten. De nacht speelt hierin een cruciale rol. Toen het moeilijker of zelfs onmogelijk werd om 's nachts samen te komen, ondervonden jongeren hier zowel fysiek als mentaal de gevolgen van.

Veiligheid speelt dus een cruciale rol. Zowel op locaties zelf, in de buitenruimte erom heen als in het openbaar vervoer. Onder sociale veiligheid verstaan we de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een onveilige situatie en de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen hiertegen. Op een sociaal toegankelijke plek of samenkomst voelen mensen zich welkom, worden zij prettig bejegend en zijn activiteiten en programmering dusdanig afgestemd dat iedereen mee kan doen. Dit betekent dat inclusie soms gepaard gaat met het uitsluiten van bepaalde gedragingen of houdingen die de veiligheid van anderen in gevaar kunnen brengen. Om een plek te bieden waar mensen zich veilig voelen, kan het noodzakelijk zijn om dergelijke gedragingen of houdingen te beperken. Deze beperkingen zijn uitsluitend gericht op het waarborgen van een veilige en respectvolle omgeving voor iedereen. Nachtpodia werken bijvoorbeeld met een strikt deurbeleid om een veilige, inclusieve nachtbeleving te creëren.

Culturele waarde

De nacht is een plek waar diverse vormen van kunst, cultuur en creativiteit tot uiting komen. Nachtpodia hebben een unieke programmering en fungeren daarnaast als broedplaats waar creatieve ondernemers en kunstenaars uit verschillende disciplines samen komen om nieuwe stijlen, disciplines en genres te vormen. In de nacht ontstaan interdisciplinaire projecten. Muzikanten, mode-ontwerpers, performance- en visuele kunstenaars voeren hun werk uit in clubs en op festivals en doen dit vaak samen met elkaar. Deze plekken bieden jong en opkomend talent ruimte om ervaring op te doen en zichzelf te ontwikkelen als ondernemer of artiest. Daarnaast vormen ze een plek voor expressie voor zowel (gevestigde) makers als bezoekers.

Experiment en innovatie zijn belangrijke factoren waarmee het cultuurbegrip verbreedt en verdiept. Cultuur is continu in beweging. Rotterdam kent vele creatieve subculturen ook buiten en breder dan de structureel gefinancierde culturele organisaties in het vierjarige Cultuurplan. Veel Rotterdamse *grassroots*-organisaties zijn geworteld in hiphop en street culture en andere subculturen. Zij vormen *communities* oftewel gemeenschappen die niet zozeer gebaseerd zijn op etniciteit, leeftijd, sociaaleconomische positie, opleiding of religie, maar op leefstijl en gedeelde waarden. Bijvoorbeeld het platform *Notes*.

Deze initiatieven maken deel uit van de jongerencultuur in Rotterdam en zijn vaak terug te vinden in de nacht. Denk aan *block parties*, concerten, dj's op events, performers uit de hoek van spoken word, urban dans, rap, muziek, ontwerpers uit de creatieve sector met film en audio, digitale media en meer. Ook veel (multidisciplinaire) organisaties in de culturele en creatieve sector in Rotterdam spelen een rol in de nacht: bv. BIRD, Rotown, HipHopHuis, Operator Radio, House of Knowledge, e.a. Daarnaast kent Rotterdam een groot aantal creatieven die werkzaam zijn als cultureel ondernemer of creatief bedrijf.

Waarde van nachtcultuur binnen cultuurbeleid

De drie I's

Met een nachtraad en een Nachtplan met concrete stappen ondersteunen we de waarde van de nacht. We bouwen ook vanuit de nacht verder aan Interconnectiviteit, Innovatie en Inclusiviteit om de artistieke en maatschappelijke waarde van nachtcultuur voor de stad verder te versterken, te vergroten en te verduurzamen. De drie I's komen achtereenvolgens uit advies van de International Advisory Board, de IABx, de Rotterdamse Cultuurvisie 2030 en de Uitgangspuntennota's 2021-2024 en 2025-2028.

1. **Interconnectiviteit** staat voor samen impact bereiken en de verbinding tussen cultuur en andere domeinen. Bij nachtcultuur is er sprake van een verbinding met economie en toerisme.
2. **Innovatie** geeft de ruimte aan experiment en vernieuwing. De nacht biedt daar ruimte voor.
3. **Inclusiviteit** biedt de mogelijkheid voor iedereen om cultuur te maken en mee te maken, in vele vormen en in alle delen van de stad. In de nacht is er ruimte voor creativiteit, zelfontplooiing en ontmoeting.

In de Uitgangspuntennota 2025-2028 is nachtcultuur genoemd als onderdeel van het beleidsspeerpunt Inclusiviteit. Daaronder valt talentontwikkeling, ook van makers in de nacht. Ruimte voor vernieuwing, genres die minder vertegenwoordigd zijn, cross-overs met andere domeinen en het inspireren van nieuwe generaties dragen bij aan inclusiviteit. Jongeren- en nachtcultuur zijn vaak de vindplek voor makers. Daar zijn meestal de voorlopers en (sub)culturen te vinden die de trends en ontwikkelingen bepalen. We zien nachtcultuur als een wezenlijk onderdeel van cultuur en bieden ruimte voor makers in de nacht. De gemeente benadrukt het belang van een divers aanbod in de nacht voor een aantrekkelijke, bruisende stad.

Jongeren creëren innovatieve cross-overs in de digitale cultuur, muziek, spoken word en mode.

Het faciliteren van jong talent, zowel overdag als 's nachts, is essentieel voor een jonge stad als Rotterdam. Met meer dan 200.000 kinderen en jongeren onder de 27 jaar (ruim 30% van de totale bevolking), vormt deze groep een belangrijke kern van de stad. In Rotterdam spelen grassroots-initiatieven, zoals festivals in de haarvaten van de stad, een belangrijke rol. Hiphop is daarbij de populairste cultuur onder jongeren. Jongeren die steeds vaker manieren vinden om innovatieve cross-overs te creëren op het gebied van digitale cultuur, muziek, spoken word en mode.

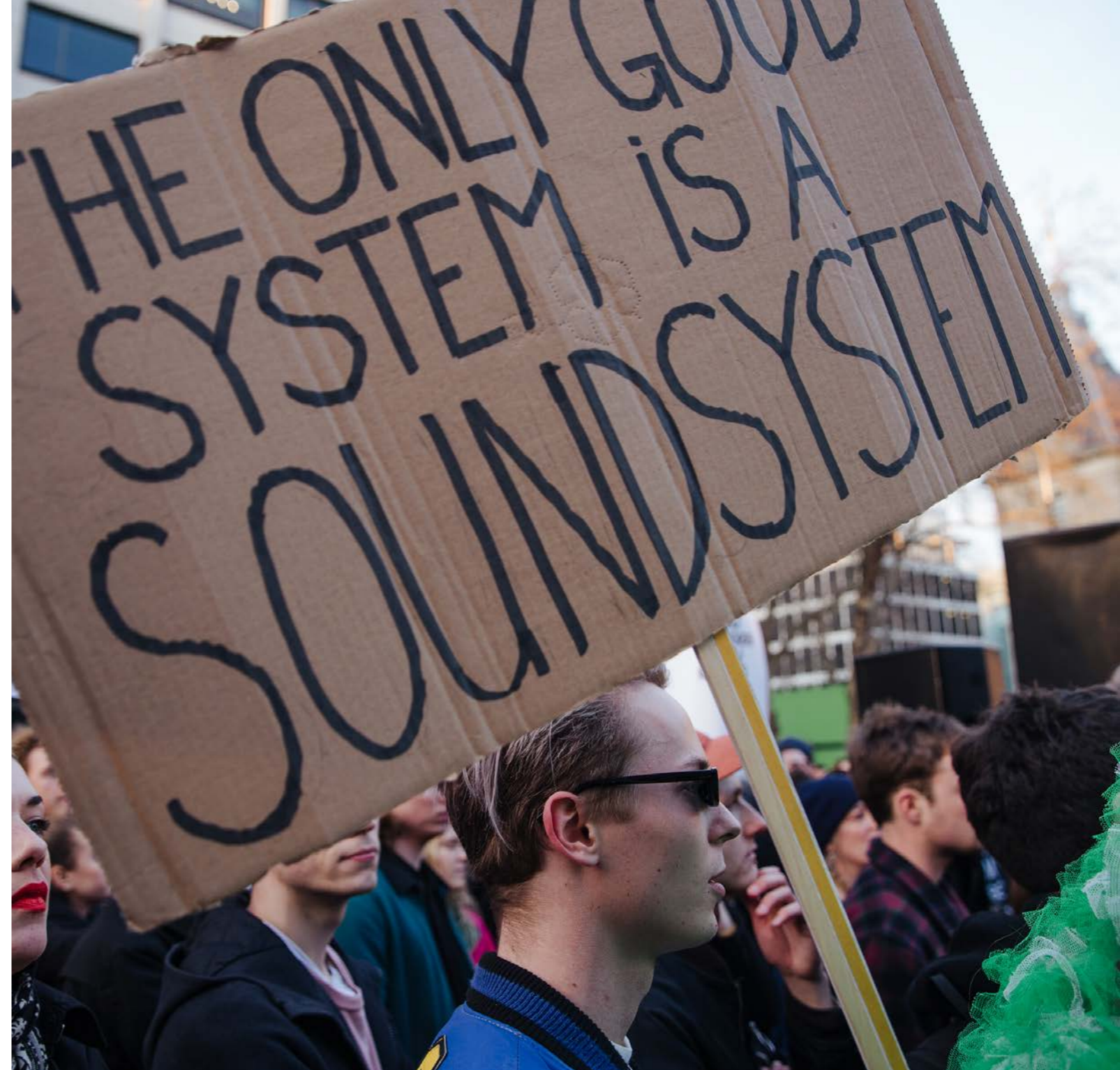
Voor het faciliteren van (jong) talent, heeft de gemeente gewerkt aan de Ruimtelijke Visie Cultuur (vastgesteld juni 2024). In deze Ruimtelijke Visie Cultuur is letterlijk in kaart gebracht waar de kansen en opgaven liggen voor cultuur. Het doel van deze Ruimtelijke Visie Cultuur is tweeledig. Ten eerste is het een wegwijzer voor partij- en (particuliere) initiatiefnemers in het culturele veld. Ten tweede is het een instrument voor de uitvoering en ontwikkeling van het cultuurbeleid. Zo biedt het handvatten bij de keuzes in gebiedsontwikkelingen op het gebied van (nacht)cultuur. Doordat de kennis uit zowel het ruimtelijke als het culturele domein samen wordt gebracht, ontstaan mogelijkheden om de opgaven van cultuur te verbreden en te verbinden met andere domeinen. De volgende stap in de Ruimtelijke Visie Cultuur is het bijeenbrengen van meer data van de jongeren- en nachtvoorzieningen. De kanskaart vanuit het SITE onderzoek is hierin ondersteunend. Met deze aanvulling willen we specifiek werken aan de kansen en opgaven voor nachtcultuur.

Economische waarde van de nachtcultuursector

Van artiesten en makers tot organisatoren en horecaondernemers: de nachtcultuursector zorgt voor brede werkgelegenheid. Dit is een *direct economisch effect*. Daarnaast is er ook een *indirect economisch effect*: activiteit in de nacht zorgt voor activiteit en omzet bij andere horecazaken, hotels, winkels en de transportsector.

De bestaande ondernemers in de nachthoreca zijn onmisbaar voor de levendigheid van de Rotterdamse nachtcultuur. Zij ontwikkelen unieke concepten, werken samen met lokale makers, en zorgen voor vernieuwende uitgaansmogelijkheden. Deze ondernemers dragen al jaren bij aan de aantrekkingskracht van Rotterdam voor zowel bewoners als bezoekers, versterken de lokale economie en zorgen voor een diverse en inclusieve stad waar altijd wat te doen is. Het stimuleren van ondernemerschap in de nachthoreca is daarom belangrijk voor de ontwikkeling van de nachtcultuur in de stad en voor Rotterdam als dynamische en gastvrije stad.

Het economisch effect van de nachtcultuursector is verder niet beperkt tot uitgaven gedurende de nacht; ze leidt vooral tot inspiratie, ontmoeting en innovatie, wat een brede impact heeft op de stad. Een breed aanbod op het gebied van leisure en uitgaan is een belangrijke factor voor (internationale) bedrijven en mensen om zich te vestigen in een stad. En voor bezoekers om Rotterdam te bezoeken en er langer te verblijven. Rotterdam is daarnaast één van de grootste studentensteden van Nederland en trekt veel internationale studenten en expats. Een levendige nacht draagt ook bij aan een aantrekkelijke studentenstad.

Rio de Janeiro, Berlijn, Manchester Austin, Lagos, Boedapest, Rotterdam Accra...

Slotwoord

In de onderstaande links zijn de resultaten van het Creative Footprint-onderzoek en het SITE-onderzoek te vinden.

[Verwijzing naar de onderzoeksresultaten Creative Footprint](#)

[Verwijzing naar de onderzoeksresultaten SITE](#)

Rotterdam is tijdens het opstellen van dit Nachtplan opgenomen in de Time Out-lijst van de beste 13 steden ter wereld voor nachtcultuur, en wel op een indrukwekkende 7e plek tussen wereldsteden zoals Rio de Janeiro, Berlijn, Austin, Lagos, Manchester, Boedapest en Accra. Time Out beschrijft de nachtcultuur in Rotterdam als uniek. In het onderzoek van Time Out staat Rotterdam op de tweede plaats als meest betaalbare bestemming voor nachtcultuur. Hoewel de techno- en clubscene van de stad een paar keer werd genoemd, was de meest gebruikte term om de nachtcultuur in Rotterdam te beschrijven 'gezellig'.

Deze erkenning is een prestatie om trots op te zijn, maar we zijn er nog niet. De vermelding door Time Out, de uitvoering van dit Nachtplan, en de uitvoering van de SITE- en Creative Footprint-onderzoeken tonen aan dat we op de goede weg zijn. Het is nu tijd om door te pakken, stappen te nemen en te blijven investeren in de Rotterdamse nacht.

Colofon

Vormgeving

Oto9 Values Driven Creativity

Fotografie

Raymond van Mil: pagina 1 (cover), 7, 10, 12, 16, 17, 20, 22, 23, 26, 28, 30, 34 en 41.

Jeroen van Dam: pagina 4, 8, 15, 24, 32, 38 en 43.

Vera Bos: pagina 3 en 18.

